

Ik draag dit boek op aan Greet Eijnsink, die jarenlang mijn redacteur was. Ik vond het heel bijzonder om met haar te mogen samenwerken.

Van mei t/m juni 2022 komt het verhaal over Thies en Mette tot leven in een grote openluchtvoorstelling.
Zie daarvoor www.strijdomdekathedraal.nl.

Vierde druk 2022

ISBN 978 90 00 38117 3

NUR 283

© 2012, 2022 Van Holkema & Warendorf

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

www.de-leukste-kinderboeken.com

www.jacquesvriens.nl

Tekst: Jacques Vriens

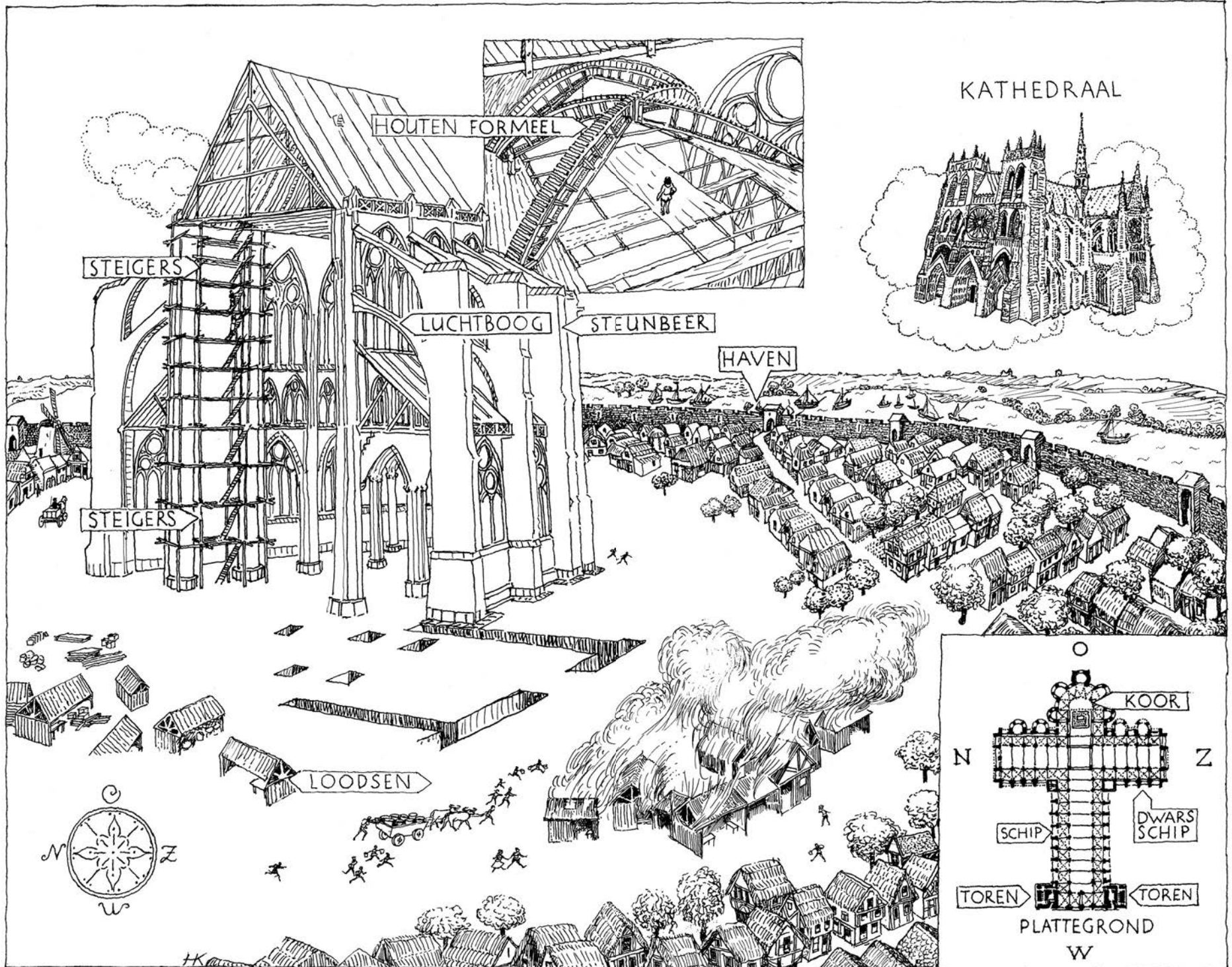
Illustratie binnenwerk: Henk Kneepkens

Vormgeving omslag: CombasiQ Marketing & Communicatie

Zetwerk binnenwerk: ZetSpiegel, Best

Inhoud

Ontsnapt	9
Broeder Wees	18
Mette	27
Arm in arm	37
Blind en toch dapper	47
Nog meer protest	56
Afluisteren	64
Een wonder	73
De Sint-Jacobsmarkt	84
Naar de kathedraal	95
Hoger, steeds hoger	104
Vuur	115
Heks	124
Over ezels, honden, varkens en boeren	133
Kapotte touwen	139
Waar is Mette?	149
De Rode Lantaarn	157
Rennewief	164
In veiligheid?	172
Dertig jaar later	182
Over <i>Strijd om de Kathedraal</i>	188

HOUTEN FORMEEL

STEIGERS

LUCHTBOOG

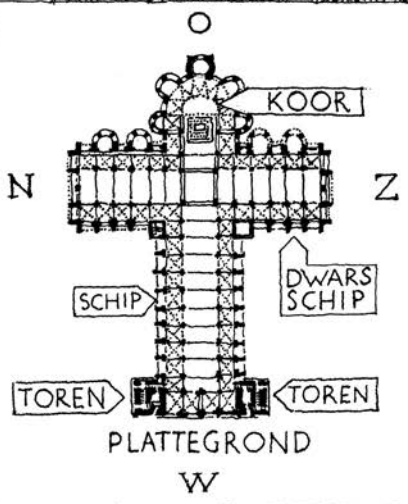
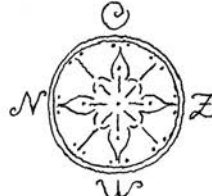
STEUNBEER

HAVEN

KATHEDRAAL

STEIGERS

LOODSEN

Ontsnapt

(Trichterbosch, zomer 1422)

Met het puntje van zijn tong uit zijn mond schrijft Thies de letters na.

Hij staat achter een houten tafel met een schuin werkblad. Eigenlijk is deze lessenaar iets te hoog voor hem, want hij moet op zijn tenen staan.

De ganzenveer trilt in zijn rechterhand. Zijn halflange haren vallen langs zijn gezicht.

Vandaag mag hij voor het eerst op perkament schrijven. Bovenaan op zijn werkblad ligt het voorbeeld. Het is een smal reepje perkament met de tekst: *Amor vincit omnia*.

Dan, ineens: pats! Een hand kletst tegen zijn oor. Van schrik laat Thies de ganzenveer uit zijn vingers vallen. Een druppel inkt spat op het perkament en vloeit langzaam uit over het eerste woord dat hij net heeft geschreven.

‘Ben je blind?’ snauwt broeder Daniël en hij haalt weer uit met zijn hand. Thies duikt net op tijd weg en de grote, grove hand van de monnik scheert rakelings langs zijn hoofd. Thies voelt alleen een windvlaagje en denkt: *amor vincit omnia*. Hij kent langzamerhand genoeg Latijn om te weten wat het betekent: liefde overwint alles. Nou ja, vandaag dus niet.

‘Blind?’ herhaalt de monnik.

Thies verwacht nog een klap, maar broeder Daniël tikt met zijn vinger op het eerste woord van het voorbeeld. ‘Wat staat daar, sukkel?’

‘Amor,’ mompelt Thies terwijl hij over zijn oor wrijft. Dat begint langzaam te gloeien.

‘En wát schrijf jij?’

Thies kijkt wanhopig naar de inktvlek waaronder het woord verdwenen is. Wat heeft hij opgeschreven? Amok? Arom? Acom? Hij weet het echt niet meer. Inmiddels staat zijn oor bijna in brand en het lijkt wel of het groter wordt.

‘En wát schrijf jij?’ De stem van broeder Daniël klinkt hoog en snerpend, alsof iemand een blokfluit mishandelt. Het verbaast Thies telkens weer hoe zo’n grote, brede monnik zo’n schel geluid kan voortbrengen.

‘Wát?’ herhaalt de monnik.

Ik moet nú antwoorden, denkt Thies, maar zijn gedachten vliegen alle kanten op behalve de goede. Hij wil hier weg. Het is niet voor niks dat ze deze monnik stiekem ‘broeder Daniekwel’ noemen. Alle jongens zijn bang voor hem. Vooral als hij je indringend aankijkt met die kleine krentenoogjes in dat vlezige gezicht. Je mag van geluk spreken als je het uur bij hem doorkomt zonder een klap voor je kop.

Onverwacht grijpt de monnik hem in zijn nek – het voelt als een klauw van een beer – en duwt hem met zijn neus op de inktvlek.

O nee, denkt Thies, niet alleen een reuzenoor maar ook nog een zwarte neus!

Hij wordt zowat ín het perkament geduwd. Weer krijgt de monnik: ‘Wat?’

Thies kan met moeite iets uitbrengen. Het klinkt als: ‘Kwan ut jiet meer lejen, woeder.’

Hij hoort de andere jongens zachtjes lachen.

‘Stilte,’ schreeuwt broeder Daniël en hij laat Thies los. ‘Weg hier! Je moest je schamen, als zoon van de bouwmeester.’

‘Maar broeder,’ probeert Thies zich nog te verdedigen, ‘ik moet steeds op mijn tenen staan.’

‘Nog praatjes ook. Je zou blij moeten zijn dat je op de lesse naar mag werken. En je moet helemaal blij zijn dat je naar school mag. De meeste jongens van jouw leeftijd staan houtkrullen op te vegen bij een timmerman of de hele dag het vuur aan te blazen bij de smid.’

‘Ja maar...’ probeert Thies nog.

Broeder Daniël heft dreigend zijn vinger op. ‘Nu is het genoeg, Thies! Ik wil je niet meer horen en je gaat weer gewoon oefenen op je wasplankje. Voorlopig géén perkament meer. Veel te duur voor zulke stommititeiten.’ En de dikke dreigvinger priemt nu naar de hoek van het lokaal. ‘Daar is nog plaats.’

Gelaten sjokt Thies tussen de lange tafels door. Hij hoort zijn klasgenoten nog steeds gniffelen en hij krijgt de neiging een mep uit te delen. Maar de enige die hier mag slaan, is broeder Daniël.

Thies schuift op de bank, naast zijn vriend Wouter. Die legt een wasplankje voor hem neer en fluistert: ‘Daniekwel heeft weer eens slecht geslapen.’

Thies knikt. De monniken gaan iedere nacht hun bed uit om samen te zingen en te bidden in de kloosterkerk. Hij moet er niet aan denken: lig je net lekker te slapen, moet je er weer uit. Hij snapt best dat broeder Daniël daar knorrig van wordt. Nou ja, eigen schuld: had hij maar geen monnik moeten worden.

Thies ziet dat Wouter met grote ogen naar zijn neus kijkt.

‘Is het erg?’ vraagt hij zachtjes.

‘Valt mee.’

Zijn vriend heeft moeite om niet in de lach te schieten, maar van hem kan Thies het hebben.

Snel pakt Thies de punt van de korte cape die over zijn schouders hangt. Hij steekt een stukje stof in zijn mond, sabbelt er

even op en wrijft ermee over zijn neus. Het helpt niet veel. De inkt van de monniken krijg je niet zomaar weg. Die willen dat je hun boeken over honderd jaar nog kunt lezen. Maar zo lang kan hij niet wachten.

Wouter stoot hem aan, want broeder Daniël komt hun kant uit.

Gauw buigt Thies zich over zijn wasplankje. Het is zwart met een laagje geelachtige bijenwas eroverheen.

Alard, die tegenover hem zit, steekt zijn tong naar hem uit en fluistert vals: 'Wij geen perkament, dus jij ook niet.'

'Alard, mond dicht!' commandeert de monnik. Met grote zware passen komt hij op hun tafel af. Zijn lange zwarte pij fladdert om hem heen. Alard staart nadrukkelijk naar zijn wastafeltje.

Broeder Daniël legt het strookje perkament met de tekst 'amor vincit omnia' weer bij Thies neer. 'Doe je best,' gromt hij. Het klinkt niet eens zo onvriendelijk.

De muffe lucht van broeder Daniëls pij vindt Thies smerig ruiken. Volgens Wouter houden monniken dat ding dag en nacht aan. Dat is natuurlijk handig als je er 's nachts uit moet, maar het gaat wel stinken.

De broeder beent weg.

Thies pakt een platte ijzeren pen met een scherpe punt en schrijft zorgvuldig 'amor' op het wasplankje. Waar hij de was wegkrast, verschijnen in het zwart de letters. Verder komt hij niet, want zijn gedachten dwalen weer af.

Het begon zo goed vanochtend, toen broeder Daniël zei dat hij voor het eerst op perkament mocht schrijven.

Een paar andere jongens hadden hem jaloerse blikken toegeworpen. Je moest echt heel goed zijn voordat je dat mocht doen. En Alard fluisterde: 'Zeker omdat je het zoontje van de bouwmeester bent.'

Daar ging het vaker over. Volgens sommige jongens werd hij voorgetrokken omdat zijn vader de baas was van de bouw van

de nieuwe kerk. Maar daar kon hij toch ook niks aan doen. Je hebt je vader niet voor het uitzoeken. En ook niet je grootvader. Die was de eerste bouwmeester geweest en nadat opa dood was gegaan, mocht zijn vader het overnemen.

'Dit wordt de grootste, de mooiste en de hoogste kerk van het hele land,' zegt zijn vader dikwijls trots. 'Zoiets is nog nooit eerder vertoond. De heilige Jacobus zal vanuit de hemel tevreden naar zijn nieuwe kerk kijken.'

En zijn vader kan het weten. Hij is in de leer geweest bij bouwmeesters in Frankrijk, waar de prachtigste kerken worden neergezet, die ze kathedralen noemen.

Het moest ook iets heel anders worden dan de oude Jacobuskerk. Als Thies daar met zijn ouders naartoe gaat, heeft hij altijd het gevoel dat hij zit opgesloten in een doods-kist. Het is er donker met kleine ramen en dikke plompe pilaren vol felgekleurde afbeeldingen van heiligen en duivels. En bij het flakkerende licht van de honderden kaarsen lijkt het net of de duivels elk moment vanaf de muren boven op je kunnen springen. Daarom moet de nieuwe kathedraal iets heel anders worden. Zijn vader scheidt er regelmatig over op: 'Het wordt een feest van licht, met wel honderd hoge spitse ramen die het daglicht als water laten binnenstromen. De duivel slaat ervan op de vlucht, want zoiets heeft hij nog nooit gezien. En als kroon op mijn werk: twee torens die als enorme reuzenvingers naar de hemel zullen wijzen.'

Toen Thies een jaar of vijf was, had hij gevraagd: 'Wanneer is die nieuwe kater draal van Kobus klaar?'

Zijn vader antwoordde lachend: 'Zoiets bouw je natuurlijk niet op een achternamiddagje. Dat duurt nog wel een jaar of vijftig, misschien wel langer. Je opa is ermee begonnen, ik ga ermee door en jij wordt de volgende bouwmeester! Jij mag ons werk afmaken, Thies. Maar voor het zover is, zal het nog ongelooflijk veel geld, bloed, zweet én tranen kosten.'

Wat zijn vader met dat laatste precies bedoelde, snapte de kleine Thies niet helemaal, maar het klonk niet echt leuk en je moest er nog van huilen ook.

Toen hij vlak daarna op de jaarmarkt een troep toneelspelers zag optreden, leek hem dat een veel leuker beroep dan bouwmeester. Maar op dezelfde markt liep een valkenier rond, die zijn roofvogels rakelings over het publiek liet scheren. Dat vond hij ook spannend. En nadat zijn vader een tijd later een bootje voor hem had getimmerd, wilde hij ineens schipper worden.

Op een dag riep Thies dan ook enthousiast tegen zijn ouders: 'Ik wil helemaal geen bouwmeester worden, maar valkenier of schipper of toneel...'

Zijn vader onderbrak hem ruw. 'Natuurlijk word jij bouwmeester!'

Thies was geschrokken van de felheid waarmee zijn vader het zei. Dat was hij niet van hem gewend. Maar gelukkig begon hij daarna meteen te lachen.

'Allemaal onzin, jongen, wacht maar tot je wat groter bent, dan snap je het pas echt.'

Daarna rolde zijn vader een groot stuk perkament uit op de vloer van de woonkamer en zei hij trots: 'Dit is de plattegrond van jóúw kathedraal.'

'Het lijkt wel of er een reus ligt,' riep de kleine Thies verbaasd, 'met zijn armen helemaal uit elkaar.'

Zijn vader wees van alles aan. 'Hier, bij zijn hoofd, is het koor. Dat is de belangrijkste plek van de kathedraal, want daar komt het altaar te staan.'

Dat woord kende Thies wel, want zoiets had je ook in de oude kerk. Het was een verhoging met een grote versierde tafel erop.

'En dit heel lange middenstuk van jouw reus, van zijn hals tot aan zijn tenen, dat noemen we het schip. Het is niet alleen lang, maar ook breed, want er moeten duizenden mensen in passen, die er allemaal komen bidden. En de uitgespreide armen

van de man zijn het dwarsschip, daar kunnen nog eens een paar honderd man staan.'

'Waarom heet het "schip"?' vroeg Thies verwonderd. 'Kun je ermee varen?'

'Dat niet,' antwoordde zijn vader, 'maar als je straks in de kathedraal bent, lijkt het of je in een grote omgekeerde boot staat.'

'En de voeten?' vroeg Thies nog.

'Dat zijn de twee torens die bijna de hemel kunnen aanraken.' Thies wilde ook nog weten wie die Kobus eigenlijk was.

'Jacobus was een apostel, een van de vrienden van Jezus. Toen iemand een keer Jezus niet binnen wilde laten, werd Jacobus zo woedend dat hij het huis in brand wilde steken.'

'En deed hij dat?' vroeg Thies, want nu werd het verhaal over de kathedraal eindelijk spannend. Hij vond die Kobus wel een ruige kerel.

'Nee, natuurlijk niet, want dat mocht niet van Jezus.'

Vanaf die tijd noemde Thies de reus op het perkament 'Kobus'.

Op een dag vroeg hij aan zijn vader: 'Waarom moet ik eigenlijk bouwmeester worden? Omdat u dat wilt?'

Thies had zijn vader nog nooit boos zien worden. Nu leek hij ineens op die ruige Kobus, want hij sloeg met zijn vuist op tafel en schreeuwde woedend: 'Jij wordt mijn opvolger en daarmee uit!' Gelukkig stak hij het huis niet in brand.

'Maar vader,' probeerde Thies nog, 'ik wil misschien liever...'

'Jij hebt niks te willen,' snauwde zijn vader. 'Wij zijn de bouwers van de kathedraal en niemand anders! Alleen zo zal de naam van onze familie voortleven in de tijd.'

'Vader...'

'Naar je kamer en ik wil je hier nóóit meer over horen! Nooit meer, hoor je me!'

Daarna durfde Thies er niet meer over te beginnen. Het was trouwens al heel wat geweest dat hij zijn vader had tegenge-

sproken. Zoiets deed je nou eenmaal niet als kind. Hij hield van zijn vader en was trots op hem, want op de bouwplaats deed iedereen wat hij zei.

Toen Thies er oud genoeg voor was, ging hij braaf naar de kloosterschool. Zijn vader zei tevreden: 'Daar zul je veel dingen leren, die je later hard nodig hebt als bouwmeester.'

'Fijn, vader,' antwoordde Thies. Ondertussen dacht hij: het is vast ook handig voor als ik later toneelspeler of valkenier word. De laatste tijd vond hij trouwens schout ook wel een mooi beroep. Dan vang je boeven of arresteer je een wijnhandelaar die te veel water bij de wijn heeft gedaan. En je hoeft als schout niet alles alleen te doen, want je hebt een heel stel helpers, de rakkers, die naar jou moeten luisteren. Net zoals de arbeiders op de bouwplaats naar zijn vader moeten luisteren...

Ineens staat broeder Daniël weer naast hem. 'Zit je weer te dromen, Thies?'

'Nee, broeder.'

'Ja, broeder, zul je bedoelen! En is dit alles wat je tot nog toe hebt gedaan?'

'Nee... eh... ja.'

Daniël grist het wasplankje onder Thies' handen vandaan.

'Wegwezen, jij! Ik kan je vandaag niet meer gebruiken.'

'Maar broeder Anselmus komt straks voor muziekles.'

'Nog brutaal ook!' dondert broeder Daniël.

Wouter geeft Thies onder tafel een por tegen zijn been, alsof hij wil zeggen: 'Hou je nou rustig, morgen is hij het weer vergeten.' De porren van Wouter zijn altijd goed bedoeld. Ze komen alleen nogal hard aan, omdat zijn vriend groot en sterk is.

Maar Thies wil het muziekuur niet missen, want hij houdt van zingen. En broeder Anselmus heeft zelf ook een prachtige stem, waar zelfs de grootste lawaaischoppers stil van worden.

Maar broeder Daniël is de baas van de kloosterschool. Als hij je wegstuurt, kom je er die dag niet meer in.

De vinger van broeder Daniël wijst in de richting van de deur. 'Eruit jij!'

Wouter fluistert: 'Tot vanmiddag.'

Thies knikt nauwelijks merkbaar. Wouter en hij hebben afgesproken dat ze gaan varen op de stadsrivier achter het huis van Thies.

Hij staat op en loopt tussen de lange tafels door.

Hier en daar wordt door een paar jongens instemmend gemompeld en Alard zegt net iets te hard: 'Net goed.'

'Alard,' brult broeder Daniël, 'voor straf op je knieën!'

Alard gooit met een zucht zijn benen over de bank en zakt op zijn knieën. 'Voorlopig zo blijven zitten,' beveelt de monnik streng.

Bij de deur draait Thies zich nog even om. Alard kijkt hem woedend aan.

Opgelucht stapt Thies naar buiten en hij sluit de zware deur achter zich.